

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. februarija 1895.

Politiški oddelek.

Državnozborna volitev na Dolenjskem.

Dne 25. t. m. bodo dopolnilne volitve za državni zbor v dolenjskih mestih, ker je Šuklje odložil mandat. Če tudi je dr. Vojska odpovedal se kandidaturi, vendar so še štirje kandidati. Ponuje se grof Margheri, kateri je že jedenkrat zastopal ta volilni okraj in ima nekaj privržencev. Nemški liberalci so baje za dr. Langerja. Pri sedanjih razmerah pa ta dva kandidata nimata dosti upanja na zmago.

Značilna je pa vsekako kandidatura viteza Langerja, ker nam kaže, da nemškutarji na Kranjskem dobivajo zopet nov pogum, od kar imamo koalicijsko vlado. Računajo seveda pred vsem na vladno pomoč in pa na naš domači razkol.

Resnejša kandidata sta le gospod ribniški sodnik Višnikar in pa načelnik „Družbi sv. Cirila in Metoda“ gospod Tomo Zupan. Ta dva sta objavila poslednje dni svoje programe. Iz programa gospoda Višnikarja razvidimo, da bode hodil zvesto po potih svojega mojstra gospoda Šukljeja, po katerem se ravna v deželnem zboru, kjer je tudi s Šukljejem glasoval za 1000 gld. za pouk v drugem deželnem jeziku v ljudskih šolah. On je za koalicijo, kateri poje slavo v svojem programu.

Dobra prijatelja v državnem zboru bi bila pač z gosp. Klunom, ker g. Višnikar je v svojem programu se izrekel skoro za vse to, kar je gospod Klun poprej v svojem govoru v „Katol. pol. Društvu“ v Ljubljani govoril, le nekatere krajevne želje je vpletel. Za nas je seveda sodba o njem narejena tudi že s tem, da pristopi h koaliciji. Kakor sodimo o koaliciji, tako sodimo o Višnikarjevi kandidaturi. Ker smo proti koaliciji zavzeli pač tako odločno stališče, kakor malokateri slovenski list, mislimo, da nam o tej kandidaturi ni treba več govoriti.

Drugi kandidat gospod Tomo Zupan je pa priobčil nastopni program:

Častiti volilci v Novem mestu, Krškem, Kostanjevici, Metliki, Črnomlju, Kočevji, Ribnici in Višnji Gori!

Pretekla sta že skoraj dva meseca, od kar mi je došel z Dolenjskega glas, da bi se pri bližnji državnozborni volitvi utegnili zjediniti ob moji skromi osebi dolenjski spoštovani volilci. Do danes na strogo nepolitičnem stalu delujočega me je nenavadno osupnil tak časten poziv sred izmed Vas. Nekaj časa na to se je v resnici odpovedal svojemu državnozbornemu mandatu Vaš dosedanji častiti poslanec in kmalu potem je visoka deželna vlada razpisala volitev. Mnogo sem mislil to znakovano dobo: ali naj bi si upal še na politično ozemlje ali ne. Slednjič sem se odločil, da sprejemem državno poslanstvo, ako me Vi, častiti volilci, za to izberete. Moje odločitve vzrok je pa to ponavljano zatrdilo in ta ponavljana želja, da bi se morda uprav ob tej volitvi zjedini kranjski do sedaj nezjedinjeni Slovenci. Častiti volilci! Moje dosedanje delovanje na nepolitičnem polju Vam je več ali manj znano. Kot državni poslanec bi se pa v državnem zboru potegoval za vse verske potrebsčine in zlasti za versko šolo; za naše narodne stvari in posebej za razširjeno uporabo slovenskega jezika v šoli in uradu; za socialno reorganizacijo na krščanski podlagi. Trudil bi se po vsej moči za izboljšanje gospodarskih razmer poljedelskega, trgovskega, obrtniškega in delavskega stanu; za ugodneje stalo državnih uradnikov. Deloval bi torej kar najvstrajneje za raznovrstne gmotne in duševne potrebe našega meščana, tržana, poljedelca in uradnika. S posebnim ozirom na Vas bi bil za podaljšanje železniške proge skozi Vaše pokrajine proti jugu. — Največja skrb bi mi bila za vse ono dobro vseh stanov, ki bi v resnici osrečiti moglo Vas in ves naš ljubljani slovenski narod. Sinu iz prostega ljudstva mi je bila vseskozi prilika spoznavati skrbi in potrebe slovenskega poljedelca; v malem mestu na deželi in v stolnem našem mestu ves čas svojega stanovskega poslovanja bivajoč sem pa spoznal vse življenske potrebe našega meščana, tržana in uradnika. Spoštovani

volilci! Če se torej dan volitve, 25. febr. t. l. zjedinite ob meni obe zadnja leta nelubo razdvojeni stranki slovenskega naroda — počastili ste s tako zjednostjo sicer mene, a bolj ste oveselili svoj narod, ki mu je domača nejednost sedaj hirajoča bolezen, a mu postane končna smrt. Na strogo krščanskem, strogo avstrijsko-dinastičnem ter strogo narodnem braniku stoječ bi kot državni poslanec ostal to, česar sem si prizadeval do sedaj biti vselej in povsod: neupogljiven značaj. — V Ljubljani, 9. februarja 1895.

Profesor Tomo Zupan.

Kdor je zasledoval pazno našo politiko poslednjih let, bode gotovo priznal, da bi mi gotovo z največjim veseljem pozdravili izvolitev g. Toma Zupana, posebno če bi se vsled tega kaj bolj zbližale obe slovenski stranki. Njegovo delovanje v narodnem oziru je znano, posebno so znane njegove velike zasluge za „Družbo sv. Cirila in Metoda“, ki je sedaj gotovo najvažnejša družba na Slovenskem. V trdno narodno prepričanje našega kandidata ni dvojbe.

Priznati pa moramo, da nekaj pogrešamo v kandidatovem programu, namreč to, kako stališče bode zavzel nasproti koaliciji. Koalicija in kar je ž njo v zvezi, so sedaj kardinalne točke avstrijske politike. Zato je umljivo, da tudi volilci žele izvedeti, kako stališče zavzemlje kandidat v tem oziru.

Mislamo, da to prihaja od tod, ker je gospod kandidat še novinec in torej hoče počakati, da bode, če bode voljen, še le na Dunaji, ko bode spoznal ves položaj, se odločil v tem oziru. Vodile ga bodo pač pri tem koristi našega naroda, kakor ga je dosedaj v vsem javnem delovanju.

Izstop Slovencev iz štajarskega deželnega zbora.

Minolega meseca je imelo tukajšnje katoliško politično društvo svoj občni zbor. To priliko je porabil predsednik Klun, da je zopet slavo pel koaliciji. Posebno se je ponašal s tem, da je koaličijska vlada postavila v proračun potrebščino za dvojezično nižjo gimnazijo v Celji. Sodili bi bili, da ima ta gospod državni poslanec tudi od levičarjev že kako zagotovilo, da se ne bodo z vsemi silami upirali tej gimnaziji, ko to stvar prišteva mej koaličijske pridobitve. Kako dvomljiva je ta pridobitev, pokazalo se je kmalu v štajarskem deželnem zboru.

Poslanec Kinzl je stavil naslednji predlog:

Deželni zbor naj sklene:

„Ker je v državni budget uvrščen od vlade znesek za ustanovitev državne nižje gimnazije z nemško-slovenskim učnim jezikom v Celji:

ker pa je iz vseh pojavov in iz celega razvoja te stvari brezdvomno jasno, da zahteva: ustanoviti nižjo gimnazijo z nemško-slovenskim učnim jezikom v Celji ali zunaj Celja, ne izvira iz kulturnih potreb, ampak naj le temu služi, da se pridobi za narodni vpliv in za po-

litično veljavo Slovencev na Spodnjem Štajarskem nova za nadaljni narodni razvoj merodajna podpora na stroške po sedanjem vladnem načelu zagotovljene narodne posesti Nemcev;

ker se zdi deželnemu zboru, da se s takim postopanjem naravnost prelamlja koaličijsko načelo, ki služi kot podlaga sedanjim političnim razmeram:

„ker je ta novi napad na postojanke Nemcev na Štajarskem vzbudil v ljudstvu silno na vso deželo, da še celo čez njene meje se razširjajočo nevoljo, da torej nameravana naprava resno in stalno v nevarnost stavi v deželi narodni mir;

ker končno mora deželni zbor vpliv takih naprav z ozirom na blagor dežele uvaževati in se o njih posvetovati, oziroma staviti nasvete po § 19. odd. 1. točka a deželnega reda, zato se najodločneje izjavi deželni zbor vojvodine Štajarske proti nameravani osnovi državnega nižjega gimnazija z nemško-slovenskim učnim jezikom v Celji ali slovenskih vzporednih razredov na državnem gimnaziji v Celji ali sploh proti vsakemu koraku, ki se pod pretvezo kulturne potrebe ali vzgojeslovnih ozirov pokaže le kot nov naskok v nemško jezikovno ozemlje na Spodnjem Štajarskem.

Deželnemu odboru se naroča, da to resolucijo predloži c. kr. vladi.“

Če se je v štajarskem deželnem zboru stavil ta predlog, temu se mi ne čudimo. Od nemških nacionalcev bi mi Slovenci tudi kaj družega ne pričakovali. Pomenljivo je pa to, da so ta predlog podpisali tudi vsi nemški liberalci, z deželnim glavarjem vred. Nemški liberalci so vendar zavezniki gospoda Kluna in tovarišev v državnem zboru. To je pač najboljši dokaz, da koalicija nam Slovincem ni prijazna. Ne bili bi mislili, da se bode tako hitro pokazalo, kako se gospod Klun moti, ko hvali liberalce. Ne smemo pa misliti, da je to le kaka prenagljenost štajarskih Nemcev. Mej liberalnimi štajarskimi poslanci so mej drugim zastopniki veleposestva, ki se nimajo bati kacega pritiska svojih volilcev in imajo kaj tesne zveze z grofom Wurmbrandom. Ti možje bi se gotovo ne bili postavili tako po robu zahtevam Slovencev, ako bi vlada bila zares kaj naudušena za celjsko dvojezično gimnazijo. Skoraj že lahko rečemo, da je ta gimnazija že pokopana, k večjemu da bi se dala rešiti z velikimi koncesijami levičarjev v vprašanji volilne reforme. Te koncesije bi pa morale biti take, da bi se za dolgo zagotovil nemškemu liberalcem odločilen vpliv v Avstriji.

Ta dogodek je pač dokaz najskrajnejše nemške brezozirnosti in preširnosti. Vzlic temu pa mi tega nemškemu liberalcem toliko ne zamerimo, ako porabijo ugodno priložnost. Njim gre za to, da rešijo umetno nemštvo na Spodnjem Štajarskem. Slovenci so pač največ pripomogli, da se je sklopila koalicija Nemcem v korist, kajti brez grofa Hohenwarta bi ne bilo koalicije. Nekoliko več ozira proti Slovincem bi torej bilo pričakovati že iz hvaležnosti, a hvaležnost v politiki je jako redka in se nanjo ne sme